



Léleklátó sarokpont

2009 július 11. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Pannonhalmán sokszor jártam. Emlékszem, az első utam azért vezetett ide, mert a kerengő domborműveit akartam lefényképezni. Az ott töltött órák közül a csöndre emlékszem leginkább, azután arra az időszakra, amikor a bencés atyára, aki rőtta a köröket s közben elmélkedett és imádkozott. Úgy éreztem akkor, hogy mindig is ezt csinálta, vagyis azóta, hogy ez a kerengő elkészült. Igaz ugyan, hogy az eredeti, a XIII. századi kerengő azért másként nézett ki. Ez a mostani 1486-ban épült, s a helyreállított folyosók ezt a XV. századi állapotot tükrözik. Ugyancsak a XV. század végére vall a templomba vezető kapuzat bal oldalán feltárt falfülke szegmentíves keretezése is. „A fülke viszonylagosan csekély mélysége arra vall, hogy a kolostor könyveinek elhelyezésére, armariumként szolgált – írja Pannonhalmáról szóló kis könyvében Lévárdy Ferenc. – Ebben a fülkében tartották a kolostor könyveit, a körben futó folyosón olvasgatták a szentatyák írásait, a legendás könyveket, ahogy azt rendalapítójuk Regulája megkívánta.”

A kerengőben huszonöt épen maradt gyémánt található, amelyek közül tizenegyet növényi ábrázolások díszítenek, a többi szinte karikatúrának tekinthető, figurális ábrázolás. „Valószínűnek tartjuk, hogy ezek a növényábrázolások a gyógyításra utaltak. A kolostori kertek voltak a kor emberének gyógyszerésztárai. Nagy Károly Capitularéja, Beda Venerabilis egészségügyi szabályai, a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött XIII. századi Pray-kódex növényjegyzéke stb. arról tanúskodik, hogy a fizikai betegségeket gyógyító növényeket a bönök gyógyításának jelképeként kezelte a középkor embere. Ez adhat értelmet – a figurális plasztikával összefüggésben – a pannonhalmi kerengő növényábrázolásainak. A gyógynövények a bönök gyógyítására utalnak, a szinte karikatúrisztikus túlzással megmintázott arcokban pedig nem nehéz felismerni a bönöket, illetve a velük ellentétes erényeket.” Ilyen az északkeleti sarokkonzolon látható két küszködő alak, akik minden bizonnyal a viszálykodást akarják ábrázolni. Prudentiusnak (348 k. – 405 k.) a Psychomachia (A lélekért vívott harc) című, hexameteres allegorikus eposza orléans-i Theodulf közvetítésével került a köztudatba. A XV. században viszont már az egész európai művészet közkinccse. „A jó és a rossz küzdelmét ábrázoló konzolra aligha került véletlenül a kerengő építésének évszáma. Az ismeretlen mester talán maga is sarokpontnak tekintette ezt a konzolt, talán ezzel az ábrázolással akarta megadni az egész kerengőplasztika értelmezésének kulcsát: itt s a többi domborműben is azt a küzdelmet akarta feltárni, amelyet a jó és rossz között hányódó ember vív a maga egyéniségének jobbá formálása érdekében.” Amelyet vívott s amelyet bizony ma éppúgy vív, mint ötszáz vagy ezer évvel ezelőtt. „A kolostor életében a kerengő fontos szerepet játszott – írja befejezésül Lévárdy Ferenc. – Itt őrizték a kolostor könyveit, a templomi szolgálat, a munka és a pihenés között szabadon hagyott időben itt meditáltak a kolostor lakói.” Ez jutott eszembe, amikor nagyítottam ezt a képet, s azután az az időszakra, amikor a bencés atya, akiről azt hiszem, még most is ott van, körbejárva elmélkedik és imádkozik.

Móser Zoltán, mno.hu



Ajánló